

Cuarteto Quiroga i Javier Perianes en clau de quintet

Per Mònica Pagès

El Cuarteto Quiroga i Javier Perianes van venir a tocar al Palau de la Música Catalana una part del disc conjunt que han enregistrat recentment (per a Harmonia Mundi) amb els *Quintets* de Joaquín Turina i d'Enric Granados. Unes obres que estan presentant en gira per molts escenaris espanyols i estrangers i que també van interpretar, en el cas del *Quintet* de Granados, el 27 de gener en la temporada Palau 100. El Cuarteto Quiroga i Javier Perianes ja fa cinc anys que toquen junts, però és la primera vegada que compareixen en un disc tots cinc i per això hem volgut que ens expliquessin l'experiència d'aquest projecte que els ha portat fins a Barcelona per primera vegada en quintet.

-Quina ha estat l'acollida d'aquest últim disc amb els *Quintets* de Granados i de Turina?

-HELENA POGGIO: La recepció del disc ha estat molt bona, primer de públic en general i després de crítica. He perdut el compte del que s'ha publicat, hem tingut crítiques molt bones, també als Estats Units. Es tracta d'un disc que potser no s'esperava, però que, quan ha sortit, semblava molt esperat. Que cinc espanyols toquin repertori espanyol és una cosa molt òbvia, però també havia quedat oblidat o posat a part, i en canvi, tots creiem que val la pena que s'escolti. Això ha fet que aquest disc hagi estat una notícia que ha tingut molt bona acollida.

-Sembla que el repertori espanyol s'hagi d'estar sempre empenyent per donar-lo a conèixer a nivell internacional.

-JAVIER PERIANES: Sí, de vegades sembla que ens haguem de justificar per fer aquest repertori i ens va semblar una idea molt bonica a tots cinc, sobretot per sortir una mica del més habitual i fer aquesta presentació a la companyia discogràfica amb un repertori menys conegut. Tots cinc coneixem bé la nostra música popular, tot i que en aquest Turina n'hem trobat molt poca, però no deixa de ser música espanyola, que mereix que es toqui i, sobretot, que es gravi, i la nostra sorpresa ha estat saber que mai un quartet de corda i un pianista espanyols fins ara no havien abordat la interpretació i la gravació del *Quintet* de Turina i del de Granados. Per tant, ha estat una sorpresa doble. Estem molt contents del que ha sortit a

«The Guardian», al «Telegraph», a la revista «Gramophone», als Estats Units... hi ha hagut moltes crítiques i molt bones.

-La idea de gravar aquests *Quintets* ¿de qui va ser, dels Quiroga o de Javier Perianes?

-JAVIER PERIANES: Doncs va ser de tots, va ser col·legiada. Els cinc pensàvem que seria una idea estupenda i per això ho vam proposar a Harmonia Mundi, que hi va estar molt receptiva des del principi i ara estan molt contents amb el resultat. Ha estat, doncs, una idea que ha sortit d'una paraula tan bonica com és "consens".

-CIBRÁN SIERRA: És música de cambra fins i tot en això, en la presa de decisions, d'escoltar-nos els uns als altres sempre i partir d'aquesta base.

-JOSEP PUCHADES: Fa molt temps que toquem junts, i volíem que aquest disc fos la culminació d'una etapa de bastants concerts plegats.

-JAVIER PERIANES: La primera vegada que vam tocar junts va ser el 2010 al cicle del vint-i-cinquè aniversari de la revista «Scherzo», en què vam estrenar, precisament, un *Quintet* de Josep Soler i també vam tocar el *Quintet* de Schumann. I, com diu molt bé el Cibrán, més que un pianista i un quartet, som un quintet, quan ens posem a treballar junts. I el disc ha estat com la coronació de totes les experiències prèvies d'haver estat tocant junts tantes vegades.

-¿Vau pensar també que aquest disc havia de coincidir amb la celebració del centenari de la mort d'Enric Granados, que té lloc aquest 2016?

-CIBRÁN SIERRA: Aquest fet el vam saber després d'haver decidit que ho faríem. Vam parlar primer del repertori i després vam descobrir que hi havia aquest aniversari. No va ser a l'inrevés. Jo entenc que un programador pugui funcionar amb aquests criteris. Els músics, en general, tant el Javier com nosaltres, busquem un altre tipus de paràmetres per tocar una obra. I si coincideix, millor, perquè és una manera de donar visibilitat al projecte i té una empenta que li ve de la mateixa efemèride.

-¿Heu treballat les dues obres des de zero, sense influències?

-JAVIER PERIANES: Jo crec que les hem abordat totalment verges, i, a més, és la millor manera d'acostar-se a una obra: obrir la partitura i començar a preguntar-se: "Aquí què hi posa?" "Aquí què hi diu?" "Això què vol dir?" I entre els cinc ho hem anat esbrinant i ha sortit el que ha sortit, com aquest Granados, que jo no diria que fos fora d'estil, sinó un Granados molt Granados, i un Turina molt deutor de l'època que li va tocar viure, amb l'Schola Cantorum, César Franck i tota aquesta gran forma que intentava cultivar en aquell moment.

-Com definiríeu l'estil de Granados, pel que fa a la música de cambra?

-HELENA POGGIO: Granados no té massa música de cambra.

-CIBRÁN SIERRA: Per a nosaltres, fins i tot per als instrumentistes de corda, ens diuen Granados i pensem sempre en Goyescas. En la música de cambra té un llenguatge molt de la mesura petita, molt minimalista en l'expressió, d'alguna manera, com es veu molt bé en el segon moviment del *Quintet*, no és gaire grandiloqüent, però tracta molt bé l'èmfasi del discurs musical.

-AITOR HEVIA: Senzill, que no vol dir simple, i, en contraposició amb el *Quintet* de Turina, que és molt ambiciós, una gran obra, en el quart moviment apareixen els temes per duplicat i per triplicat, del primer, segon i tercer moviments. En canvi, Granados és més breu, més sintètic, més cristal·lí.

-HELENA POGGIO: Cosa que és molt difícil, també, perquè de vegades ens pregunten: "Quin us ha costat més de fer, Turina o Granados?" I la primera resposta, potser la més lògica, és dir Turina, perquè és veritat que en quantitat de notes, en pes, en estructura, en aquest assemblatge de moltes veus, de densitat i de

construcció és bastant complex i no es veu a primera vista. En canvi, la dificultat de Granados és fer-ho molt senzill, molt bonic, que sigui elegant i en la mesura justa, i aquest equilibri tampoc no és fàcil de fer; per exemple, en el segon moviment, que de vegades és tan senzill i tan delicat que...

-AITOR HEVIA: ... és molt fràgil.

-A tu, Javier, què és el que t'agrada més tocar de Granados?

-JAVIER PERIANES: Jo toco algunes *Goyescas*, els *Valses poéticos*, algunes de les *Escenas románticas*, però haig de reconèixer que aquest tipus de piano no està al seu quintet. A nivell tècnic, no té res a veure. A nivell tècnic, té dos o tres paranys, entre cometes, i en canvi en *Goyescas*, amb els "Requiebros", "El amor y la muerte" o "El pelele" estan plenes de trampes mortals. En canvi, en el *Quintet* no hi ha ni rastre d'aquest Granados. Es nota que era un Granados que estava experimentant música de cambra, amb el quartet de corda, però no hi va aplicar res del que pensaria per a *Goyescas*, ni molt menys.

-De fet, és un Granados molt jove, el 1895 encara té vint-i-vuit anys i faltaven quinze per a les Goyescas.

-HELENA POGGIO: Passa una mica el mateix en Turina, que sovint es pensa que les primeres obres, que de vegades no s'hi dóna prou valor, no es considera que tinguin gaires coses interessants, i en canvi poden ser la llavor del que desenvoluparan més tard. Turina, quan va escriure aquest quintet, era a París seguint aquesta escola de César Franck, la forma cíclica, i va fer un opus 1 que és de treure's el barret. La primera obra de cambra que fa important, un quintet amb piano, i tan ben escrit, que ho trobem admirable.

-CIBRÁN SIERRA: És una pena que es tingui el prejudici que les primeres obres d'un compositor han de ser per força obres menors, i és una consideració que es fa de manera automàtica. I, com diu l'Helena, normalment les primeres obres indiquen el que podrà arribar a ser. En el cas de Turina, hauríem de dir, per contra, que és el que mai no va arribar a ser, perquè va venir Albéniz i li va dir: "Senyor, recuperi el folklore de la nostra terra i deixi's de romanços", i llavors va agafar un camí completament diferent. I aquest és un Turina que no va arribar mai a desenvolupar-se. Sent un opus 1, penses que si hagués seguit per aquest camí tota la seva vida, i arribant a la seva maduresa, potser fins i tot hauria superat un César Franck, perquè, com deia l'Aitor, té un tractament cíclic molt ambiciós, que demostra que tenia un gran talent com a compositor.

-Com s'explica per a vosaltres la música espanyola al públic estranger?

-JAVIER PERIANES: En aquests dos casos, sobretot en Turina, el folklore està agafat pels pèls, perquè estava pensant en una altra cosa. I en Granados, potser hi pot haver algun rastre, un perfum, però no podem dir que begués del folklore com ho va fer Albéniz per a la *Iberia* o Falla per a gran part de la seva música, o el mateix Granados per a gran part de les *Goyescas*. No totes les *Goyescas* són folklòriques, ni molt menys. En aquestes obres en concret, sí que és música espanyola, però la gent es pot esperar una cosa i n'escoltarà una altra de completament diferent del que està esperant.

-CIBRÁN SIERRA: Jo crec que des d'aquí es fa una anàlisi que s'oblida, és a dir, a nosaltres mai no se'ns acudiria mirar Haydn com un compositor folklòric i ho és. Nosaltres hem estat en poblets d'Àustria, en una fira, i comencen a tocar una música que sona a un minuet de Haydn, o els *Ländler* de Schubert, qualsevol tercer temps, qualsevol tres per quatre de Schubert és música popular pura i dura. Però nosaltres no tenim aquest vincle amb aquest món, encara diria més: per la tradició del segle XX, s'ha perdut, hem sacralitzat aquests compositors en elevar-los a un Olimp com si fossin déus grecs, que no tenen res a veure amb el món rural i, en canvi, eren tan folkloristes com ho va poder ser Falla, o Grieg, i no adonar-se d'això és un error, des de la nostra perspectiva. Perquè, finalment, quins van ser els grans compositors? Aquells que van romandre sense dogmatisme però fidels a la seva essència, pensem en un Bartók, en un Grieg, en un Copland, i també Haydn, Beethoven...

-JAVIER PERIANES: ... com el tercer moviment d'un dels seus concerts de piano, que és una dansa.

-HELENA POGGIO: D'on li ve la inspiració, a un compositor? Del cor, de l'església, del que cantaven les dones en un poble, del que sigui, està en l'imaginari col·lectiu, el que passa és que, com diu el Cibrán, aquí ho tenim tan assimilat que no ens adonem que l'escola alemanya també prové d'un folklore.

-CIBRÁN SIERRA: Schubert tenia el llibre dels *Ländler* i en treia molt de material. Sobre Brahms, Furtwängler deia que no hi havia compositor més alemany que Brahms, perquè quan s'escolta, s'escolta música tradicional alemanya, fins al punt que quan escolta música tradicional alemanya sembla que s'està sentint Brahms.

-Creieu que el vostre disc pot donar una referència de com es toquen i fer que intèrprets no espanyols vulguin incorporar aquestes obres al seu repertori i que quedin més assimilades a nivell internacional?

-JOSEP PUCHADES: Les hem de donar a conèixer com es mereixen, perquè són molt bones obres. El Turina és molt complicat, però quan comences a treure'n tot el que porta a dins, és meravellós.

-AITOR HEVIA: El millor homenatge que podríem fer a aquestes obres és que instrumentistes estrangers les incloguin al seu repertori.